

Energiknippe

– med koll

Barbro Johansson är inte den som undviker kontroversiella förslag. Tack vare det har hon i dag **STENKOLL** på det skadeförebyggande arbetet för Stockholms skolor – och är en av personerna bakom ljusningen i **SKOLBRANDSSTATISTIKEN**.

TEXT: Lina Broström FOTO: Stefan Bohlin

Förskolan Knutbygården i Rinkeby i nordvästra Stockholm stod redan i full brand när räddningstjänsten kom till platsen. Det var natten till lördag den 28 juli förra året. Inte förrän vid lunchtid var branden släckt. Då var halva förskolan totalförstörd och den resterande byggnaden hade fått vissa rökskador. 40 brandmän från tre distrikt hade kämpat med arbetet. Det var inte första gången Sisabs fastigheter drabbades i det området. En tisdagskväll i oktober 2006 fick den intilliggande tvåvåningsbyggnaden i Knutbyskolan omfattande brand- och vattenskador efter en misstänkt anlagd brand.

– 2006 var ett hemskt år för Sisab. Vi hade en uppåtgående kurva med skolbränder. Vår försäkringspremie höjdes med 100 procent, men det var helt rätt. Vi var högrisk, säger Barbro Johansson.

Hon är säkerhetsstrateg på Skolfastigheter i Stockholm AB, Sisab, som förvaltar 590 av stadens förskolor, grund- och gymnasieskolor.

När 2006 summerades konstaterade Sisab att skolbränderna hade kostat deras försäkringsbolag S:t Eriks Försäkrings AB 110 miljoner kronor. Sisab var tvunget att ta krafttag.

– Vi kan inte acceptera eldande. Vi var tvungna att ta till många kontroversiella idéer och testa oss fram – och vi införde

ett säkerhetstänk på alla nivåer. Alla skulle med, säger hon.

Bränder sker fortfarande i Sisabs fastigheter, men de har blivit mycket färre. 2012 var kostnaderna för skolbränder nere på 15,1 miljoner kronor.

Nu kan pengar som tidigare gick till skolbränder användas till skadeförebyggande åtgärder. Det är här som Barbro Johansson har sina hjärtefrågor.

Genom hela hennes karriär har barn och säkerhet funnits med som en röd tråd.

– När jag började jobba på fritidshem som pedagog var jag troligtvis en av de första som hade utrymningsövningar. På den här

tiden var det väldigt kontroversiellt. Kollegor sa: »är du inte riktigt klok? Man kan ju inte hålla på sådär«, men för mig var det naturligt.

Det här var 1975. I dag finns en tydlig pedagogik att följa, men då låg inte brandutrymning i uppdraget.

Trots det arbetade Barbro fram ett system för övningar med barn i låg- och mellanstadieåldern.

– Då fick man ta sig ut hur man ville – även genom fönstren. Du kan ju tänka dig hur populär jag blev bland barnen, säger hon och skrattar.

Men säkerhetsintresset föddes faktiskt redan i sexårsåldern i hemstaden Örebro.

Säkerhet har gått som en röd tråd genom Barbro Johanssons yrkesliv.

» Vi är inte ELAKA, men man måste hela tiden **JOBBA** aktivt med frågan.«

Barbro Johansson

→ – En morgon vaknade jag och alla andra sov. När jag gick ut i vardagsrummet såg jag att gardinerna var helt frändragna och jag kunde se att mina syster och föräldrar hade suttit framför fönstret. När jag tittade tvärs över gatan såg jag rök och stora lågor och många brandbilar. Under natten hade årets storbrand härjat i en skofabrik. Jag kommer ihåg att jag redan då tänkte: oj, här har jag legat och sovit hela natten och inte upptäckt att det var en brand tvärs över gatan.

Fokus på säkerhet

Sedan den dagen har det varit viktigt för Barbro Johansson att ha koll på säkerheten – något hennes två barn skulle komma att bli väl medvetna om.

– När de var små tyckte de att det var så jobbigt för när gick vi på bio kollade jag alltid var utrymningsskyltarna fanns. Och när vi åkte båt drog jag med dem till en utrymningsväg så att vi skulle hitta, säger hon

och gestikulerar med yviga rörelser, och fortsätter:

– Men i dag gör de samma sak med sina barn. Det är lite roligt.

Att säkerhet också har varit fokus i hennes yrkesroller är inte något som hon medvetet sökt, förklarar hon.

– Mitt stora engagemang har gjort att jag har blivit handplockad eller tillfrågad för tjänster. Det finns ett äkta intresse inom bords som har följt med och spåtts på, och det har gjort att jag inte har sökt så många jobb i mitt liv. Bara ett tror jag, säger hon och ler stolt.

Mänskliga insatser viktiga

Efter jobbet som fritidspedagog har Barbro Johansson bland annat varit lokalintendent i en av Stockholms stadsdelar, förvaltare och sedan affärsområdeschef för 550 förskolor. På Sisab började hon 2005 då förvaltningen av förskolor i Stockholms stad flyttade över till bolaget. Hon började som

teamchef i förorten Hässelby-Vällingby som vid den tiden hade mycket skadegörelser och bränder. Här började hon tillsammans sin arbetsgrupp rita upp en strategi för att vända de dystra siffrorna. Hela Sisab började prata om förebyggande skadegörelse och en styrgrupp bildades för att få en styrning på det förebyggande arbetet.

– Sisab började lite tidigare än många andra aktörer i Sverige av naturliga skäl, för vi var tvungna att bryta mönstret, säger Barbro Johansson.

Nya ideer

Det här blev en tid då många tänkbara lösningar testades. Arbetet resulterade i idéer kring bland annat takfotslarm och termosensorer, som i dag är självklara inslag för ett tryggare skolområde.

Barbro Johansson framhäver också de mänskliga insatserna. Till exempel initierade Sisab ett ungdomsteam via bevakningsbolaget, som fortfarande rör sig i de skadedrabbade områdena varje natt.

– Vad jag vet var vi först med att ta in mjuka lösningar i vårt bevakningspaket.

Varje dag ser ungdomsteamet över vilka områden som bör prioriteras och åker ut för att vara där ungdomarna finns och pratar med dem.

– Varje dag – visst är det häftigt, säger Barbro Johansson engagerat och fortsätter:

– En dag fick vi ett tips om att det skulle ske skolbränder, då skickade vi ut information till berörda skolor, förskolor och räddningstjänsten. Under loppet av bara några timmar hade vi dragit igång en aktion och fått alla engagerade för att motverka händelser. Den helgen hände ingenting.

»Rensa rent«

En annan konkret åtgärd som infördes under den här tiden var »rensa rent«. På kvällstid ska det inte finnas lösa, lättantändliga saker kring skol- och förskolebyggnader. Allt från soppsår till lastpallar och leksaker måste undan.

Sisabs bevakningsföretag fick i uppgift att rondera och fotodokumentera skol- och förskolegårdarna. Om skräp påträffades ute fotades detta och skräpet hämtades med sopbil. Därefter fakturerades den berörda verksamheten för kostnaden.

– Det var en idé från en förvaltare. Visst var det kontroversiellt, men jag sa: vi kör!

Sisab lyfts i dag ofta fram som ett gott exempel för att de lyckats bryta den negativa trenden med bränder och skadegörelse på skolområden. Och trenden fortsätter. Mellan 2011 och 2012 har antalet felanmälningar om glaskross och klotter gått ner 5,6 procent. Målet var tre procent.

FOTO:JOHNÉR

Inom ett par månader kunde de se resultat. 15 skolor uppvisade till en början 75 brister och i slutet av testperioden fanns bara en enda anmärkning på en skola.

– Den utvecklingen är så häftig, säger hon och berättar att »rensa rent« sedan dess har implementerats i det dagliga arbetet i alla områden och numera även är ett försäkringskrav.

– Det är bara en sak som ploppat upp som en idé som vi vågat prova – och som i dag är rutin. Det är ett framgångsrecept att få idéer från den egna organisationen och våga testa dem.

Tillfället gör eldaren

Trots att »rensa rent« inte ingår i de mest konventionella lösningarna fick hon aldrig ett argt samtal.

– Alla förstår vikten av de här förändringarna. Det är tillfället som gör eldaren, så det gäller att minimera dessa. Vi är inte elaka, men man måste hela tiden jobba aktivt med frågan, säger hon och fortsätter:

– Det gäller också att inse att det kan

finnas olika behov och lösningar för olika skolor och förskolor. Alla behöver inte göra exakt samma sak, för det är kanske inte aktuellt för alla. Man måste se vad som är viktigt i varje enskilt fall och tänka: vad kan jag göra bättre?

Efterfrågar samsyn

Sticka ut hakan är inte något som Barbro Johansson bara gör i interna angelägenheter. När BrandSäkert träffar Barbro Johansson på Blommensbergsskolan i södra Stockholm ger hon en känga till brandkonsultbranschen.

– Det finns ett problem med samsyn i branschen. Två brandkonsultföretag kan ge två olika synsätt på samma sak, till och med två personer inom samma företag är inte alltid överens, säger hon.

Det fick Sisab erfara när de 2005 skulle starta inventeringar av deras 1,7 miljoner kvadratmeter skolyta kring systematiskt brandskyddsarbete, SBA. För inventering och framtagande av rutiner anlätade de expertis. Men det tog tid innan de nådde resultat.

– Det finns oerhört mycket skicklighet

Barbro Johansson

Ålder: 60

Bor: Stockholm

Yrke: säkerhetsstrateg på Sisab

Familj: sambo, två barn, barnbarn

Intressen: dans, hem och trädgård

Senast lästa bok: Guernseys

litteratur- och potatisskalspaj-

sällskap av Mary Ann Shaffer

Senast sedda film: »Jag är flitigare

att gå på musikalerna och konserter

än på film. Den senaste musikalen

jag såg var Rock of Ages.«

bland brandkonsulter, men det är synd att branschen inte får en samsyn vad gäller lagar och förordningar. Det inger en osäkerhet, men det säger också en del om att dessa frågor är komplexa. Även om det kanske har blivit bättre med nya BBR, upplever vi problemen även i dag.

I dag är dock hela skolytan inventerad och handlingsplaner framtagna. ■

– Jag hör ofta från andra att de önskar att de hade ledningen i ryggen. Det har varit och är a och o för oss. Om inte ledningen visar att det är en viktig fråga, prioriteras den inte. Nu genomsyras hela vårt företag av ett säkerhetstänk, säger Barbro Johansson.

